

Laodicea - Nummer Drie

Wat zijn de regels?

Jeff Pippenger

2023-08-30

„Wij behoren zelf te weten wat het christendom inhoudt, wat de waarheid is, wat het geloof is dat wij hebben ontvangen, wat de bijbelse regels zijn—de regels die ons zijn gegeven door het hoogste gezag.” *The 1888 Materials*, 403.

Gedurende verscheidene jaren heeft Future for America vastgesteld dat de zeven gemeenten van Openbaring niet alleen de geschiedenis van het moderne Israël vertegenwoordigen vanaf de tijd van de apostelen tot aan het einde van de wereld, maar dat de zeven gemeenten ook het oude Israël vertegenwoordigen vanaf de tijd van Mozes tot aan de steniging van Stefanus. De pioniers van het adventisme hebben deze waarheid niet onderwezen, maar zij begrepen en hanteerden de beginselen die deze waarheid bevestigen. Jezus duidt het einde aan vanuit het begin, en het oude Israël vertegenwoordigt het moderne Israël. Daarom bestond iedere waarheid die deel uitmaakt van de profetische kenmerken van het moderne Israël, ook in het oude Israël.

Vóór de Milleritische geschiedenis was de traditionele christelijke opvatting over de zeven gemeenten dat zij de werkelijke gemeenten in Klein-Azië ten tijde van Johannes vertegenwoordigden. De traditionele opvatting verstond tevens dat de raad aan de afzonderlijke gemeenten ook kan worden opgevat als specifieke raad aan verschillende gemeenten door de gehele christelijke geschiedenis heen, en ook dat diezelfde raad en waarschuwingen bestemd zijn voor individuele christenen. Men verstond ook dat de zeven gemeenten zeven perioden van de kerkgeschiedenis vertegenwoordigen, vanaf de tijd van de discipelen tot aan het einde van de wereld. Deze perspectieven gingen aan de Milleritische geschiedenis vooraf. Deze vier erkenningen van de zeven gemeenten, die samen de traditionele opvatting vormen die aan William Miller voorafging, waren en zijn gebaseerd op de „historicistische” uitleg van de Bijbel. Het is die methodologie die Gods engelen William Miller ertoe brachten te aanvaarden.

‘De zeven gemeenten van Azië vormen een geschiedenis van de Kerk van Christus in haar zeven gestalten, in al haar kronkelingen en wendingen, in al haar voorspoed en tegenspoed, vanaf de dagen van de apostelen tot aan het einde van de wereld. De zeven zegels vormen een geschiedenis van de handelingen van de machten en koningen der aarde jegens de kerk, en van Gods bescherming van zijn volk gedurende diezelfde tijd. De zeven bazuinen vormen een geschiedenis van zeven bijzondere en zware oordelen, gezonden over de aarde, of het Romeinse rijk. En de zeven schalen zijn de zeven laatste plagen, gezonden over het pauselijke Rome. Hiermee vermengd zijn vele andere gebeurtenissen, als zijrivieren ingevlochten, die de grote stroom van de profetie vullen, totdat het geheel voor ons uitmondt in de oceaan van de eeuwigheid.’

„Dit is, naar mijn oordeel, het plan van Johannes’ profetie in het boek Openbaring. En de mens die dit boek wenst te verstaan, moet een grondige kennis hebben van andere delen van het

Woord van God. De beelden en metaforen die in deze profetie worden gebruikt, worden daarin niet alle verklaard, maar moeten bij andere profeten worden gevonden en in andere Schriftgedeelten worden verklaard. Daarom is het duidelijk dat God de bestudering van het geheel heeft bedoeld, zelfs om een helder inzicht in enig deel te verkrijgen.” William Miller, *Miller’s Lectures*, deel 2, lezing 12, 178.

Zuster White stemt in met en handhaaft de „historicistische” opvatting die door Miller werd gehuldigd, maar zij voegde aan het boek *Openbaring* een dieper inzicht toe dan Miller had gezien, want Miller had het heiligdom niet erkend zoals het in werkelijkheid is. Hij verstond het heiligdom als de aarde. Zuster White erkende dat, wanneer Jezus de voorzeggingen voorstelde die in het boek *Openbaring* worden weergegeven, Christus dit deed in samenhang met Zijn werk als de hemelse Hogepriester.

Wanneer Johannes zich omkeert en Christus ziet, wandelt Hij te midden van de kandelaars in priesterlijke gewaden, en de kandelaars bevinden zich in het heilige; derhalve in de geschiedenis na Zijn hemelvaart, maar vóórdat Hij in 1844 het Allerheiligste binnenging. Miller kon de betekenis van deze werkelijkheid niet hebben begrepen. Evenmin Tyndale, Luther of John Wycliffe, noch enige van de vroege hervormers. De waarheid is voortschrijdend en schijnt helderder en steeds helderder tot de volle dag.

„Het grote beginsel dat door Robinson en Roger Williams zo edel werd verdedigd, namelijk dat de waarheid voortschrijdend is en dat christenen bereid behoren te zijn al het licht te aanvaarden dat uit Gods heilig Woord mag schijnen, werd door hun nakomelingen uit het oog verloren. De protestantse kerken van Amerika — en ook die van Europa —, die zozeer bevoorrecht waren door de zegeningen van de Reformatie te ontvangen, hebben nagelaten voort te gaan op het pad van de hervorming. Hoewel van tijd tot tijd enkele getrouwe mannen opstonden om nieuwe waarheid te verkondigen en lang gekoesterde dwaling aan het licht te brengen, nam de meerderheid, evenals de Joden in de dagen van Christus of de papisten ten tijde van Luther, genoegen met te geloven zoals hun vaders hadden geloofd en te leven zoals zij hadden geleefd. Daarom onttaarde de godsdienst opnieuw in formalisme; en dwalingen en bijgelovigheden, die terzijde zouden zijn geworpen indien de kerk was blijven wandelen in het licht van Gods Woord, werden behouden en gekoesterd. Zo stierf de door de Reformatie bezielde geest geleidelijk uit, totdat er in de protestantse kerken bijna evenzeer behoefte was aan hervorming als in de Roomse Kerk ten tijde van Luther. Er heersten dezelfde wereldsgezindheid en geestelijke verdoving, een soortgelijke eerbied voor de meningen van mensen, en de vervanging van menselijke theorieën voor de leringen van Gods Woord.” *The Great Controversy*, 297.

Indien niet wordt erkend dat de waarheid zich door de geschiedenis heen geleidelijk ontvouwt, dan kan de betekenis van enig nieuw licht in deze laatste generatie zeer wel onmogelijk te herkennen zijn. Zodra iemand ophoudt het voortschrijdende karakter van de „waarheid” te begrijpen, begint hij automatisch te steunen op overleveringen, gebruiken en de leiding van de gevallen mens.

De methodologie die Miller hanteerde, is een wegmarkering die door de gehele profetische lijn heenloopt en een getuigenis geeft van de ontwikkeling van de bijbelse waarheid die met de

apostelen begon. Toch vinden wij in de wegmarkering die door Miller wordt voorgesteld, een begin dat aan het einde een tegenhanger vereist. De meesten begrijpen deze werkelijkheden nooit, maar met Satan is dat niet zo.

Satan heeft zich vanaf zijn opstand in de hemel verzet tegen de waarheid en haar ontvouwing. Toen in de geschiedenis het punt werd bereikt waarop de hervormers duidelijk begonnen te begrijpen hoe de Bijbel moest worden bestudeerd, deed Satan wat hij altijd doet en voerde hij vervalsingen in. Het historische bewijs van zijn werk om de waarheid te vervalsen, maakt duidelijk dat jezuïeten zoals Ribera en Louis de Alcazar hun vervalsingsmethodologie specifiek op het boek Openbaring richtten. De verdorven methodologie die „preterisme” wordt genoemd, begon in de tweede en derde eeuw met twee voornaamste vertegenwoordigers van die valse methodologie. De ene was Eusebius van Caesarea (260–339), en Victorinus van Pettau (gestorven omstreeks 304). Beiden bevorderden als vroege historische figuren de methodologie die stelde dat het boek Openbaring vervuld was ten tijde van het Romeinse Rijk door historische figuren zoals de beruchte keizer Nero.

In de negentiende eeuw introduceerde John Darby (1800–1882) uit het Verenigd Koninkrijk een andere satanische methodologie, die eveneens werd ingevoegd in de voetnoten van de Trojaanse-paardenbijbel, de zogenoemde Scofield Reference Bible, die wij eerder hebben geïdentificeerd. Het „dispensationalisme” is een theologisch denkkader dat de geschiedenis en Gods omgang met de mensheid verdeelt in onderscheiden tijdsperiodes, of „bedelingen”, waarin God Zijn plan op verschillende wijzen bestuurt. Ik merk dit op dit punt op, omdat dit een van de onwaarheden is die in de beweging van Future for America werd binnengebracht door stemmen uit hetzelfde gebied waar Darby zijn satanische ideeën had verbreid. Darby’s ideeën, die Future for America aanvielen, gingen vergezeld van de filosofie van de zogenoemde hedendaagse „woke”-beweging, die dezelfde anarchie bevordert als die welke door de Franse Revolutie werd vertegenwoordigd, en dezelfde losbandigheid als die welke door Sodom en Gomorra werd vertegenwoordigd.

Tegenwoordig bedienen de theologen van het moderne adventisme zich van een systeem waarbij zij de waarheden van de Bijbel ontleden op grond van een tweevoudig stelsel van bijbeluitleg, dat zij hanteren om zowel de Bijbel als de Geest der Profetie te ondermijnen en te ontkennen. Zij duiden mensen aan als óf deskundigen in de bijbelse talen óf deskundigen in de bijbelse geschiedenis. Zo beheersen de theologen van het adventisme van heden de gedachten van het Laodiceïsche adventisme, hetzij door Gods Woord uit te leggen op grond van het begrip van de geschiedenis door de gevallen mens, hetzij op grond van het begrip van taal door de gevallen mens. Deze moderne verschijningsvormen van dwaling, die dikwijls zijn gebruikt om de boodschap aan te vallen die u thans leest, zullen in deze artikelen verder worden behandeld wanneer wij de symboliek van de Franse Revolutie beschouwen. Satan leeft, en hij weet dat zijn tijd kort is. De laatste regel van Millers regels, nummer veertien, besluit met de volgende paragraaf.

„De godgeleerdheid die in onze scholen wordt onderwezen, is steeds gegrond op een of andere sektarische geloofsbelijdenis. Het kan dienstig zijn een onbeschreven geest te nemen en deze met dit soort denkbeelden te doordrukken, maar het zal altijd eindigen in dweeppzucht. Een

vrije geest zal zich nooit tevredenstellen met de opvattingen van anderen. Indien ik een leraar van de jeugd in de godgeleerdheid was, zou ik eerst hun vermogen en gezindheid leren kennen. Indien deze goed waren, zou ik hen de Bijbel voor zichzelf laten bestuderen en hen vrij uitzenden om de wereld goed te doen. Maar indien zij geen eigen geest hadden, zou ik hun de geest van een ander opdrukken, dweper op hun voorhoofd schrijven en hen uitzenden als slaven!” William Miller, Miller’s Works, volume 1, 24.

In de periode vlak nadat Johannes de Openbaarder leefde, en in de dagen van de Reformatie, bracht Satan actief valse profetische methodologie voort om ware bijbelse analyse te verwarren en te vernietigen. Wat in deze historische feiten soms over het hoofd wordt gezien, is dat al die satanische methodologieën rechtstreeks gericht waren op geen enkel ander boek dan het boek Openbaring. Dat was het onderwerp van elk van deze bevorderaars van satanische verwarring. Het boek Openbaring is altijd Satans doelwit geweest. Satan weet dat het het boek Openbaring is waartegen hij oorlog moet voeren. Wanneer wij dit feit erkennen, kunnen wij vervolgens nog een andere onzichtbare werkelijkheid onderkennen, die door een andere gewichtige waarheid wordt verhuld.

De valse methodologie van de jezuïeten was bedoeld om een helder begrip te verhinderen dat de paus van de Roomse kerk de antichrist van de Bijbelse profetie is. Iedere afzonderlijke protestantse hervormer kwam ertoe deze waarheid te erkennen en te identificeren. Daarom werd, wanneer in het verleden de nauwkeurige geschiedenis van mannen als Ribera en Louis de Alcazar publiekelijk was voorgesteld, het relaas van mannen als Ribera en Louis de Alcazar gebruikt met het doel de satanische pogingen aan te tonen om een juist begrip van de „mens der zonde” te verhinderen. De geschreven of gesproken getuigenissen die het doel van de invoering van deze satanische methodologieën blootleggen, zijn juist voor zover zij reiken, maar Satan trachtte meer te verbergen dan enkel de bijbelse bewijzen die de antichrist identificeren als de paus van Rome.

Er zijn waarheden in het boek Openbaring die bedekt zijn geraakt door de verwarring die is voortgebracht door deze valse systemen van bijbelse uitleg, welke buiten het onderwerp vallen van de man wiens getal zes honderd zes en zestig is. Een van die waarheden is zeer beslist de waarheid die wordt voorgesteld wanneer de zeven gemeenten in hun volle ontwikkeling worden verstaan. Binnen de zeven gemeenten bevinden zich waarheden die rechtstreeks spreken over de geschiedenis die op 11 september 2001 een aanvang nam en eindigt in de crisis van de zondagswet. Satan heeft ernaar gestreefd dit licht begraven te houden, en hij heeft de satanische methodologieën uitgedacht om verscheidene juwelen van waarheid te verduisteren die zich in het boek Openbaring bevinden, niet alleen de identificatie van de paus van Rome als de antichrist.

Voordat „de mens der zonde” in 538 werd geopenbaard, bestreden mannen als Eusebius en Victorinus het boek Openbaring in een poging de opkomst van de pauselijke macht te verdoezelen. Later in de geschiedenis vervulde Christus Zijn belofte aan Thyatira en deed Hij de morgenster van de Reformatie (Wycliffe) opgaan, en daarna deed Satan twee vooraanstaande historische figuren ontstaan om zijn satanische werk te bepleiten en voort te zetten. De langdurige oorlog over de ontwikkeling van de waarheid, die haar hoogtepunt bereikt wanneer het geheim van het boek Openbaring wordt ontzegd (vlak vóór het einde van de genadetijd), omvat licht uit de zeven

gemeenten dat Miller nooit heeft onderkend, noch Zuster White, maar het kan gemakkelijk worden aangetoond dat zowel Miller als de Geest der Profetie het nieuwe licht ondersteunen, want nieuw licht weerspreekt oud licht nooit.

“Het is een feit dat wij de waarheid hebben, en wij moeten met standvastige volharding vasthouden aan de standpunten die niet geschokt kunnen worden; maar wij moeten niet met achterdocht neerzien op enig nieuw licht dat God moge zenden, en zeggen: Werkelijk, wij kunnen niet inzien dat wij nog meer licht nodig hebben dan de oude waarheid die wij tot dusver hebben ontvangen en waarin wij gevestigd zijn. Zolang wij aan dit standpunt vasthouden, past het getuigenis van de Ware Getuige zijn bestraffing op ons geval toe: ‘En gij weet niet, dat gij ellendig zijt, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt.’ Zij die zich rijk gevoelen en verrijkt met goederen en aan niets gebrek menen te hebben, verkeren in een toestand van blindheid ten aanzien van hun ware toestand voor God, en zij weten het niet.”
Review and Herald, 7 augustus 1894.

De voornaamste toets voor nieuw licht is of het in tegenspraak is met gevestigde waarheid, en of het de fundamentele waarheden handhaaft.

„Wanneer de kracht van God getuigenis aflegt van wat waarheid is, dan moet die waarheid voor eeuwig als de waarheid blijven staan. Geen latere veronderstellingen die in strijd zijn met het licht dat God heeft gegeven, mogen worden gekoesterd. Er zullen mensen opstaan met uitleggingen van de Schrift die voor hen waarheid zijn, maar die niet de waarheid zijn. De waarheid voor deze tijd heeft God ons gegeven als een grondslag voor ons geloof. Hijzelf heeft ons geleerd wat waarheid is. De een zal opstaan, en daarna nog een ander, met nieuw licht dat in tegenspraak is met het licht dat God heeft gegeven onder de betuiging van Zijn Heilige Geest.” Selected Messages, boek 1, 162.

Satan heeft het boek Openbaring tot doelwit van zijn aanvallen gemaakt vanaf het ogenblik waarop Johannes de daarin vervatte boodschappen heeft opgetekend. Jezus zei:

Maar zalig zijn uw ogen, omdat zij zien, en uw oren, omdat zij horen. Want voorwaar, Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen begeerd hebben te zien wat gij ziet, en het niet hebben gezien, en te horen wat gij hoort, en het niet hebben gehoord. Mattheüs 13:16, 17.

De zegen die verbonden is aan het zien en horen, is de zegen van het verstaan van de boodschap van de Openbaring van Jezus Christus. Toen Johannes hen vertegenwoordigde die in de „laatste dagen” de boodschap zien en horen, viel hij neer om de engel Gabriël te aanbidden, die Johannes onmiddellijk mededeelde dat hij dat niet moest doen.

En ik, Johannes, zag deze dingen en hoorde ze. En toen ik ze gehoord en gezien had, viel ik neer om te aanbidden aan de voeten van de engel die mij deze dingen toonde. Toen zei hij tot mij: Zie, doe dat niet; want ik ben uw mededienstknecht, en van uw broeders, de profeten, en van hen die de woorden van dit boek bewaren: aanbid God. Openbaring 22:8, 9.

Gabriël en Johannes zijn beiden geschapen wezens, die alleen de Schepper mogen aanbidden. Vele profeten en rechtvaardige mannen, met inbegrip van engelen, hebben ernaar verlangd de boodschap van de Middernachtsroep te „zien” en te „horen” wanneer zij aan het einde van de

wereld wordt herhaald.

„Christus zei: ‘Zalig zijn uw ogen, omdat zij zien; en uw oren, omdat zij horen. Want voorwaar, Ik zeg u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen die gij ziet, en zij hebben ze niet gezien; en te horen de dingen die gij hoort, en zij hebben ze niet gehoord’ [Matteüs 13:16, 17]. Zalig zijn de ogen die de dingen zagen die in 1843 en 1844 werden gezien.

„De boodschap werd gegeven. En er mag geen vertraging zijn in het herhalen van de boodschap, want de tekenen der tijden worden vervuld; het afsluitende werk moet worden gedaan. Een groot werk zal in korte tijd worden verricht. Weldra zal, naar Gods beschikking, een boodschap worden gegeven die zal aanzwellen tot een luide roep. Dan zal Daniël in zijn plaats staan om zijn getuigenis te geven.” Manuscript Releases, deel 21, 437.

Wat rechtvaardige mannen (Johannes) en hun mededienstknachten (engelen) verlangden te zien, was de uiteindelijke vervulling van de Middernachtsroep aan het einde van het adventisme, wanneer de aarde verlicht zou worden door Gods heerlijkheid. Die laatste openbaring van kracht in de late regen wordt teweeggebracht door de ontzegeling van de Openbaring van Jezus Christus.

Aangaande welke zaligheid de profeten, die geprofeteerd hebben van de genade die u ten deel zou vallen, onderzoek gedaan en ijverig gespeurd hebben; onderzoekende op welke of hoedanige tijd de Geest van Christus, Die in hen was, doelde, toen Hij tevoren getuigenis gaf van het lijden dat over Christus komen zou, en van de heerlijkheid daarna. Aan hen werd geopenbaard dat zij niet zichzelf, maar ons dienden met die dingen welke u nu verkondigd zijn door hen die u het evangelie gepredikt hebben door de Heilige Geest, Die uit de hemel gezonden is; in welke dingen de engelen begerig zijn in te zien. Daarom, omgord de lendenen van uw verstand, wees nuchter, en hoop ten einde toe op de genade die u gebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus. 1 Petrus 1:10–13.

De profeten, rechtvaardige mannen en engelen hebben ernaar verlangd te leven in de tijd waarin de „genade”, of de kracht van God, wordt uitgestort tijdens de uiteindelijke vervulling van de Middernachtsroep. Die „genade”, die Gods scheppende kracht is, wordt tot de mensen gebracht wanneer de Openbaring van Jezus Christus wordt ontzegeld. Satan weet dat de weg waarlangs de scheppende kracht van God aan Zijn volk wordt overgebracht, tot stand komt door de boodschap die in het boek Openbaring wordt ontzegeld, en daarom is het zijn voornaamste streven geweest het licht dat in het boek Openbaring besloten ligt, te verwarren, te onderdrukken en te bedekken. Dat licht is niet eenvoudigweg de identificatie van de mens der zonde, want die waarheid is reeds eeuwen geleden door alle protestantse hervormers volledig gedocumenteerd.

Ik was in de Geest op de dag des Heeren, en ik hoorde achter mij een luide stem, als van een bazuin, die zei: Ik ben de Alfa en de Omega, de eerste en de laatste; en: Wat gij ziet, schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: aan Efeze, en aan Smyrna, en aan Pergamos, en aan Thyatira, en aan Sardis, en aan Filadelfia, en aan Laodicea. En ik keerde mij om, om de stem te zien die met mij sprak. En toen ik mij omgekeerd had, zag ik zeven gouden kandelaars; en te midden van de zeven kandelaars iemand, de Zoon des mensen gelijk, bekleed met een gewaad dat tot de voeten reikte, en omgord aan de borst met een gouden

gordel. En zijn hoofd en zijn haren waren wit als witte wol, als sneeuw; en zijn ogen als een vuurvlam; en zijn voeten gelijk blinkend koper, als gloeiend gemaakt in een oven; en zijn stem als het geluid van vele wateren. En Hij had in zijn rechterhand zeven sterren; en uit zijn mond ging een scherp tweesnijdend zwaard; en zijn aangezicht was gelijk de zon die schijnt in haar kracht. En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan zijn voeten. En Hij legde zijn rechterhand op mij en zei tot mij: Vrees niet; Ik ben de eerste en de laatste; en de Levende; en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid, Amen; en Ik heb de sleutels van de hel en van de dood. Schrijf nu op wat gij hebt gezien, en wat is, en wat hierna zal geschieden. Openbaring 1:10–19.

Terwijl het adventisme vasthield aan de „historicistische” methodologie, erkende men dat alle gemeenten van Openbaring twee en drie in de laatste gemeente worden herhaald. Helaas was Satan reeds aan het einde van de negentiende eeuw bezig de ogen van het adventisme te sluiten voor de heilige methodologie, voor de bescherming ervan, en voor de praktijk daarvan als een wezenlijk onderdeel van hun verantwoordelijkheid als „de bewaarders van de grote waarheden der profetie”. Zelfs terwijl de methodologie binnen het adventisme terzijde werd gesteld, waren er nog altijd enkelen die de heilige methodologie toepasten. Wij gebruiken het boek, *Story of the Seer of Patmos*, als getuige van het feit dat het toepassen van alle gemeenten op de geschiedenis van Laodicea een geldige toepassing van profetie is. Hieronder volgen uittreksels uit dat boek die het punt duidelijk maken waarop ik doel.

“Men dient te bedenken dat, evenals de ervaring van Efeze, Smyrna en Pergamus zich zal herhalen in de laatste gemeente vóór de tweede komst van Christus, zo ook de geschiedenis van Thyatira haar tegenhanger zal hebben in de laatste generatie.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Haskell merkt terecht op dat de ervaring van de eerste vier gemeenten zich herhaalt, of, zoals hij zegt, „haar tegenhanger zal hebben in de laatste generatie.”

„Hij paste de toets toe, maar alles wees vooruit naar het jaar 1843 als de tijd waarin de wereld haar Heiland moest verwelkomen. De toestand van het volk bij de eerste komst van Christus herhaalde zich nu.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75.

Haskell sprak over William Miller, die 1843 aanwees als de Wederkomst van Christus, en hij stelt vast dat de omstandigheden van de eerste komst werden herhaald in de tijd van de Millerieten. Haskell had gelijk, en Zuster White bevestigt dat Miller zelf werd voorgesteld door Johannes de Doper.

„Zoals Johannes de Doper de eerste komst van Jezus aankondigde en de weg bereidde voor Zijn komst, zo verkondigden William Miller en allen die zich met hem verenigden de tweede komst van de Zoon van God.” *Early Writings*, 229.

Haskell merkt zelfs op dat gedurende de geschiedenis van Pergamum (de derde gemeente, die het compromis van het christendom met de afgoderij vertegenwoordigt) de geschiedenis van Sardis, de vijfde gemeente, werd herhaald.

“Er was een tijd in de geschiedenis van Pergamus, toen het christendom meende dat het heidendom dood was; maar in werkelijkheid had de godsdienst die ogenschijnlijk overwonnen was, gezegevierd. Het gedoopte heidendom trad de kerk binnen. In de dagen van Sardes herhaalde deze geschiedenis zich.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75, 76.

Sardis was de kerk van de Reformatie die ontwaakte en protesteerde tegen de satanische dwalingen van het pausdom, maar voordat hun werk voltooid was, waren zij reeds begonnen naar Rome terug te keren. Zij meenden, evenals de kerk van Pergamus, dat het pausdom dood was, maar in werkelijkheid leefde het nog. Haskell stelt tevens vast dat op de overblijfselkerk „de opgehoopte stralen van alle voorbije eeuwen” schijnen.

„Op deze laatste gemeente — het overblijfsel — schijnen de samengebundelde stralen van alle voorbije eeuwen.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Ik wil daarmee niet zeggen dat Haskell erkende dat de voortschrijdende geschiedenis die door de zeven gemeenten wordt voorgesteld, ook in de geschiedenis van het oude Israël werd vervuld; maar hij handhaaft die waarheid zeker wanneer hij schrijft dat „de samengebundelde stralen van alle voorbije eeuwen” „schijnen” op „de laatste gemeente.” Het oude Israël is begrepen in de „stralen van” „voorbije eeuwen.” En hoewel hij de beginselen handhaaft die noodzakelijk zijn om de symboliek van de zeven gemeenten in de geschiedenis van het oude Israël te herkennen, ben ik onzeker in hoeverre hij de parallellen erkende die in die symbolen worden voorgesteld. Ik ben er ook zeker van dat hij een nog belangrijker aspect van de geschiedenissen die door de zeven gemeenten worden voorgesteld, niet erkende, een aspect waar wij naartoe werken.

Wij zullen deze waarheid in ons volgende artikel behandelen.